

(ה)קונסיסטוריה המרכזית של יהודי צרפת

(Consistoire Centrale des Israélites de France). הארגון הדתי המדרגי של יהודי צרפת שהוקם ב-1808. נוכח האנטישמיות הגואה בשנות ה-30 של המאה ה-20 הזהירה הק' מפני הפגנות ציבוריות גלויות, וניסתה לבלום את הפעילות הפוליטית של מהגרים יהודים. עם כניעת צרפת ביוני 1940 עברה הנהגת הק' מפריס הכבושה לליון שבצרפת הבלתי כבושה. הק' הגיבה באיטיות לזעזוע שפקד את יהודי צרפת, והחלה לפעול רשמית באביב 1941, בראשות נשיאה ז'ק אלברונר בן ה-68 וחבר מועצת המדינה (בית-המשפט הגבוה לענייני מינהל ציבורי). אלברונר ביקש להמשיך בדרך הדיפלומטיה המסורתית של הק', וקרא ליהודים למלא אחר ההוראות האנטי-יהודיות ובכך לשמור את כבודה של יהדות צרפת. הק' הגישה דרך קבע, בשם יהודי צרפת, מחאות רציניות נגד החקיקה האנטי-יהודית של ממשלת וישי, ואלברונר פנה פעמים רבות למרשל (אנרי) פיליפ פטן נגד הגזירות הגזעניות. כך גם עמדה הק' בראש המאבק נגד הקמת איז'יף (האגוד הכללי [יודנרט] של היהודים בצרפת), וניסתה לשמור על מעמדה המיוחד בקרב יהדות צרפת. החוק בדבר כינונו של איז'יף לא פיזר את הק', והיא הוסיפה להיות אחראית לחיי הדת של היהודים, קיימה עד סוף המלחמה בתי-כנסת, ועסקה בפעולות סעד באמצעות 'קרן הרב הראשי' ו'ארגון הצדקה היהודי הכללי' (Aumônerie Générale Israélite).

כנציגתה ההיסטורית של יהדות צרפת המשיכה הק' לדגול במתינות גם אחרי הגירושים מצרפת בקיץ 1942, אף שהגישה מחאה חריפה ביותר לשלטונות וישי. אחרי כיבוש דרום צרפת בידי הגרמנים בנובמבר 1942 והגירושים רבי ההיקף ממרסי בינואר 1943 הסתלקה הק' מהתנגדותה הנחרצת לאיז'יף, ובכמה מקרים פעלו שני הארגונים במשותף. ואולם, שינוי של ממש בקו הפעולה של הק' חל רק אחרי שאלברונר גורש באוקטובר 1943 כאשר הס"ס יצא במסע מקיף לתפוס יהודים כדי לגרשם. בהנהגת יורשו של אלברונר, ליאון מס, פתחה הק' בשיחות עם כול היסודות בקרב יהודי צרפת, ובכללם הקומוניסטים, בניסיון לגבש עמדה מאוחדת נגד המסע המחודש של הגרמנים. קבוצות מחתרת ונציגים רשמיים של היהדות הממוסדת הקימו לבסוף ארגון יהודי כולל, והוא הנהיג את יהדות צרפת מראשית 1944 עד לשחרור הארץ. בראשו של הגוף המיוחד ההוא, ה'מועצה המיצגת של יהודי צרפת' (CRIF) עמד ראש הק' ליאון מס.